

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget
(Alm. del - bilag 176)
retlige og indre anliggender ministerråd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	4. november 2002

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 8. november 2002 – dagsordenspunkt rådsmøde (konkurrenceevne) den 14.-15. november 2002 – vedlægges Økonomi- og Erhvervsministeriets notat vedrørende dagsordenspunkt 17.

1. november 2002

Eksp.nr. 48119

/TAF

17. Forslag til direktiv om forbrugercredit (KOM (2002) 443 endelig)

Nyt notat

Resumé

Rådets direktiv af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugercredit – forbrugercreditdirektivet – (87/102/EØF) trådte i kraft i 1990.

Kommissionen har den 8. juni 2001 udsendt et oplæg til debat om ændring af forbrugercreditdirektivet. På et møde den 4. juli 2001 mellem Kommissionen og medlemsstaterne blev der fra Kommissionens side anmodet om skriftlige bemærkninger til debatoplægget, således at disse kunne tjene som grundlag for Kommissionens videre overvejelser om ændring af forbrugercreditdirektivet.

Den tidligere regering afgav den 12. oktober 2001 høringssvar over debatoplægget. En kopi af debatoplægget og høringssvaret er sendt til Folketingets Europaudvalg den 31. oktober 2001.

Rådet har den 18. september 2002 modtaget et forslag fra Kommissionen til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugercredit (KOM (2002) 443 endelig). Forslaget har til formål at afløse og

modernisere det eksisterende forbrugerkreditdirektiv (Rådets direktiv 87/102/EØF som ændret senest ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/7/EF).

1. Baggrund

Rådets direktiv af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit – forbrugerkreditdirektivet – (87/102/EØF) trådte i kraft i 1990.

Kommissionen afgav i maj 1995 en beretning til Rådet om forbrugerkreditdirektivets gennemførelse i medlemsstaterne.

Den danske regering afgav i juni 1996 høringsvar over beretningen.

Kommissionen udsendte den 8. juni 2001 et oplæg til debat (herefter debatoplægget) om ændring af forbrugerkreditdirektivet.

Den tidligere regering afgav den 12. oktober

2001 høringsvar over debatoplægget. En kopi af debatoplægget og høringsvaret er sendt til Folketingets Europaudvalg den 31. oktober 2001.

Kommissionen har den 11. september 2002 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit (KOM (2002) 443 endelig). Forslaget blev den 18. september 2002 fremsendt til Rådet.

2. Indhold

2.1. Indledning

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i EF-traktatens artikel 95. Forslaget vil således skulle vedtages i henhold til fremgangsmåden i traktatens artikel 251 (fælles beslutningstagen).

Der er tale om et forslag til et helt nyt forbrugerkreditdirektiv til afløsning af det eksisterende direktiv 87/102/EØF.

Direktivforslaget indeholder forslag til en række nye regler, som - i forhold til det eksisterende forbrugerkreditdirektiv (87/102/EØF) – vil indebære en udvidet fællesskabsretlig regulering af området for forbrugerkredit. Det drejer sig navnlig om følgende forslag:

3. Udvidelse af direktivets anvendelsesområde, navnlig ved at begrænse mulighederne for at undtage visse typer af kreditaftaler, bl.a. ved lån mod pant i fast ejendom, og ved at lade direktivet omfatte kautionaftaler.
3. Krav om gensidig, forudgående orientering mellem på den ene side forbruger/kautionist og på den anden side kreditgiver/kreditformidler samt rådgivningspligt for de sidstnævnte.
3. Nærmere regler om indsamling og behandling af personoplysninger i kreditøjemed samt om pligt til at oprette en central database, som kreditgiverne skal konsultere forud for lån-givning.
3. Krav om "ansvarlig kreditgivning".
3. Udvidelse af oplysningspligten ved indgåelse af kreditaftaler, bl.a. ved krav om oplysninger om de samlede kreditgiveromkostninger i procent og debitorrenten. Endvidere er oplysningspligten tydeliggjort, for så vidt angår begrebet "årlige omkostninger i procent."
3. Regler om oplysningspligt ved indgåelse af kautionaftaler.
3. Krav om at nærmere bestemte vilkår i kredit- eller kautionaftaler altid skal anses for at være urimelige.

3. Krav til omfanget af en kautionaftale samt om indførelse af en "karensperiode", inden for hvilken der ikke kan gøres krav gældende mod kautionisten.
3. Skærpede krav til kreditgivere ved forbrugeres opfyldelse af kreditaftaler, navnlig med hensyn til tilbagebetaling før forfaldstid og ved i visse tilfælde at indføre solidarisk ansvar mellem kreditgiver og leverandør af varer eller tjenesteydelser.
3. Fastlæggelse af betingelserne for at gøre misligholdelse af kredit- eller kautionsaftaler gældende, herunder bl.a. krav til inkassovirksomhed og til opkrævning af inddrivelsesomkostninger.
3. Skærpede krav til kreditgivere og kreditformidlere i form af registreringspligt, gennem kontrol og overvågning af deres virksomhed og ved oprettelse af klageorganer.

2.2. Direktivforslagets elementer

2.2.1. Definitioner og anvendelsesområde

Det fastsættes i forslagets artikel 3, stk. 1, at direktivet skal finde anvendelse på kreditaftaler og kautionsaftaler.

Ved en "kreditaftale" skal - som hidtil - forstås en aftale, i henhold til hvilken en *kreditgiver* yder eller giver tilsagn om at yde en *forbruger* kredit i form af udskudt betaling, lån eller anden tilsvarende form for finansiel ydelse.

Uanset at der er tale om en "kreditgiver", dvs. en fysisk eller juridisk person, der yder kredit som led i udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed, jf. forslagets artikel 2, litra b, foreligger der ikke en kreditaftale i forslagets forstand, hvis låntager ikke er en "forbruger". Forbrugerbegrebet er - ligesom kreditgiverbegrebet - det samme som det, der i dag følger af direktiv 87/102/EØF. Ved en "forbruger" skal s& forstås en fysisk person, der ved retshandler, som er omfattet af direktivet, optræder med et formål, der må anses at ligge uden for dennes erhvervsmæssige virkefelt, jf. forslagets artikel 2, litra a.

Som nævnt omfatter forslaget ikke kun kreditaftaler, men finder som noget nyt også anvendelse på kautionsaftaler, hvorved der ifølge forslagets artikel 2, litra e, skal forstås en tillægsaftale, der indgås mellem en kautionist og en kreditgiver, og som indebærer, at kautionisten yder sikkerhed for opfyldelsen af en kreditaftale. Alene kautionister, der er forbrugere, vil være omfattet af direktivet, men er dette tilfældet, vil den kreditaftale, som kautionsaftalen skal give sikkerhed for, kunne vedrøre såvel forbruger- som erhvervskredit.

Anvendelsen af terminologien "kautionaftale" og "kautionist" i den danske oversættelse af direktivforslaget synes i øvrigt ikke at være hensigtsmæssig, idet forslagets kautionsbegreb ifølge de ledsagende bemærkninger skal dække såvel personlig som tinglig (reel) sikkerhedsstillelse - hvilket inkluderer både solidariske skyldforhold, kautionsforhold og pant i fast ejendom P>

Det er ikke alle kredit- og kautionsaftaler, som efter forslagets artikel 3 skal omfattes af direktivets anvendelsesområde.

De undtagelser, som foreslås medtaget i det nye forbrugerkreditdirektiv svarer imidlertid kun delvist til, hvad der følger af direktiv 87/102/EØF. I modsætning til sidstnævnte direktiv skal det nye forbrugerkreditdirektiv således bl.a. omfatte kredit i form af træk på en løbende konto bevilget af et kredit- eller finansieringsinstitut (kassekredit), kreditaftaler, der falder uden for bestemte beløbsmæssige maksimums- og minimumsgrænser, samt kreditaftaler, der er bekræftet af en notar eller en dommer (såkaldte retsforlig).

Der vil dog som nævnt fortsat være undtagelser til direktivets anvendelsesområde, og direktivet skal således bl.a. som noget centralt ikke finde anvendelse på kreditaftaler, der har til formål at yde kredit til køb eller ombygning af fast ejendom, som forbrugeren ejer, eller som denne ønsker at erhverve, og som er sikret enten ved pant i fast ejendom eller en sikkerhedsstillelse, der almindeligvis anvendes til det formål i en medlems stat, jf. artikel 3, stk. 2, litra a.

Undtagelsen for pantsikrede lån i fast ejendom svarer ikke til, hvad der følger af direktiv 87/102/EØF - der ikke omfatter nogen form for lån mod pant i fast ejendom. Efter forslaget skal pantsikrede lån i fast ejendom, der har til formål at finansiere forbrugslån, f.eks. køb af en bil, således som noget nyt være omfattet af den nye regulering.

På opfordring af Kommissionen er der af brancheforeninger og sammenslutninger, der repræsenterer henholdsvis långivere og låntagere, udarbejdet en "frivillig adfærdskodeks for information om boliglån forud for kontraktindgåelse". Kodeksen gælder alene for pantsikrede lån til køb eller om- eller tilbygning af fast ejendom, og den foreskriver på dette område, hvilke

oplysninger långiverne skal give forb rugerne. De oplysninger, långiverne har forpligtet sig til at give i henhold til kodeksen, afviger i nogen grad fra indholdet af de oplysninger, der skal gives efter direktivforslagets artikel 10.

Kommissionen har fundet det hensigtsmæssigt at afvente virkningen af kodeksen i medlemsstaterne, før Kommissionen vil tage skridt til at gøre de realkreditlån, der har til formål at finansiere køb eller ombygning af fast ejendom, til genstand for fællesskabsretlig regulering.

Udover de nævnte boliglån med sikkerhed i fast ejendom undtager direktivforslaget følgende kontraktforhold:

3. Lejekontrakter, der udelukker overdragelse af ejendomsretten til lejeren og dennes fordringshavere, jf. artikel 3, stk. 2, litra b.

Undtagelsen må antages at svare til, hvad der følger af direktiv 87/102/EØF. Dette betyder bl.a., at leasing af løsøre med forkøbsret for forbrugeren og salg af varer med ejendomsforbehold vil være omfattet af direktivforslaget.

- Kreditaftaler, ifølge hvilke forbrugeren skal tilbagebetale kreditten på én gang inden for en frist, der ikke overstiger tre måneder, rente- og omkostningsfrit, jf. artikel 3, stk. 2, litra c.

Der er – i modsætning til direktiv 87/102/EØF - tale om kumulative betingelser, og en kreditaftale vil således skulle opfylde samtlige de nævnte tre betingelser for at være undtaget fra direktivforslagets område. Der tænkes ifølge de ledsagende bemærkninger til forslaget bl.a. på kredit i forbindelse med anvendelse af betalings- og hævekort.

- Kreditaftaler, der ikke omfattes af kreditgivers erhvervsmæssige hovedvirksomhed, som indgås med årlige omkostninger i procent, der er lavere end de fremherskende på markedet, og som ikke tilbydes offentligheden i almindelighed, jf. artikel 3, stk. 2, litra d.

Betingelsen om, at kreditaftalen ikke må være indgået som led i kreditgiverens erhvervsmæssige hovedvirksomhed, er ny i forhold til direktiv 87/102/EØF. Undtagelsen skal dække den situation, hvor en arbejdsgiver giver sit personale kredit eller forskud på løn, såfremt dette ikke sker som led i arbejdsgiverens handels- eller erhvervsaktiviteter.

- Kreditaftaler mellem visse investeringsselskaber og en investor, jf. artikel 3, stk. 2, litra e.

Der er tale om helt specielle kreditaftaler, som er underkastet en særlig fællesskabsregulering, der svarer til de bestemmelser, der foreslås efter det foreliggende direktivforslag, navnlig med hensyn til information og rådgivning.

2.2.2. Reklame og forbud mod kredit- eller kautionsaftaler indgået uden for fast forretningssted

Efter forslaget artikel 4 stilles der krav om, at enhver reklame eller ethvert tilbud, der er slået op i forretningslokaler, og som indeholder oplysninger om kreditaftaler, herunder navnlig om debitorrenter, samlede kreditomkostninger i procent og årlige omkostninger i procent, skal udformes klart og forståeligt under overholdelse af især reglerne om god forretningsskik. Det skal utvetydigt fremgå, at oplysningerne har et kommercielt sigte.

Herudover er det udtrykkeligt fastsat i direktivforslaget, at reklamering for kreditaftaler fortsat vil skulle leve op til kravene i direktiv 84/450/EØF (om vildledende og sammenlignende reklame).

Baggrunden for den foreslåede bestemmelse i direktivforslagets artikel 4 er, at oplysningspligten efter direktiv 87/102/EØF (artikel 3) har vist sig at give anledning til en række praktiske problemer, bl.a. i forbindelse med reklame, hvor man ikke altid på forhånd har kendskab til, hvornår kreditten hæves og/eller tilbagebetales. Kommissionen ønsker derfor, at gennemføre en mere fleksibel løsning, der giver mulighed for at la de bedømmelsen af, om en reklame er vildledende, afhænge af kreditaftalens type og de faktiske forhold, der gøres gældende i forbindelse med reklamen mv.

Efter Kommissionens opfattelse har der også vist sig at være problemer i forhold til dørsalg af kreditaftaler. Med forslaget artikel 5 foreslås der derfor indsat en ny regel om, at indgåelse af en kredit- eller kautionsaftale uden for fast forretningssted skal være forbudt, hvis det sker på de vilkår, der henvises til i artikel 1 i direktiv 85/577/EØF (dørsalgsdirektivet).

Henvisningen til artikel 1 i det nævnte direktiv vil bl.a. betyde, at det forbydes en erhvervsdrivende at indgå en kredit- eller kautionaftale med en forbruger under en udflugt arrangeret af den erhvervsdrivende uden for dennes faste forretningssted, eller i forbindelse med den erhvervsdrivendes besøg hos forbrugeren eller en anden forbruger, eller på forbrugers arbejdsplads, såfremt besøget ikke sker efter udtrykkelig anmodning fra forbrugeren.

Med den foreslåede artikel 5 indføres der en mere restriktiv retstilstand end efter dørsalgsdirektivet, der ikke indeholder et forbud mod at rette uanmodet henvendelse til en forbruger med henblik på indgåelse af kredit- eller kautionaftaler, men derimod fastsætter, at forbrugeren i sådanne tilfælde skal have ret til at træde tilbage fra aftalen (fortrydelsesret).

2.2.3. Gensidig, forudgående orientering og rådgivningspligt

Som noget nyt foreslås der i forslaget artikel 6 indført regler om gensidig, forudgående orientering mellem på den ene side forbruger/kautionist og på den anden side kreditgiver/kreditformidler samt rådgivningspligt for de sidstnævnte.

Gensidigheden skal bestå i, at forbrugeren og en eventuel kautionist skal være forpligtet til at give kreditgiveren og en eventuel kreditformidler oplysninger, der skal sætte disse i stand til at vurdere forbrugers og kautionists økonomiske situation og deres mulighed for tilbagebetaling. Kreditgiveren og kreditformidleren må dog kun anmode om oplysninger, der er passende, relevante og ikke overdrevne ("*excessive*" i den engelske udgave), jf. også henvisningen i forslaget til artikel 6 i direktiv 95/46/EØF (persondatadirektivet).

Omvendt skal kreditgiveren og i givet fald kreditformidleren have pligt til at orientere forbrugeren "i fornødent omfang præcis og fyldestgørende" om kreditaftalen. Det foreslås endvidere, at oplysningerne – udover de krav, der stilles i det nyligt vedtagne direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser (artikel 5) – skal indeholde en "præcis og klar beskrivelse af produktet, dets fordele og i givet fald dets ulemper"

Informationerne skal efter artikel 6, stk. 2, litra a)-i), vedrøre alle kreditaftalens karakteristika, herunder oplysninger vedrørende afviklingen af lånet og ændrings-, hæve- og tilbagebetalingsvilkår i tilfælde af kreditaftaler med henholdsvis fast og variabel rente. Der skal herudover bl.a. gives oplysninger om de årlige omkostninger i procent og de samlede kreditgiveromkostninger i procent ved hjælp af et repræsentativt eksempel. Der henvises om dette begreb til pkt. 2.2.6. nedenfor.

Der skal efter forslaget artikel 6, stk. 3, desuden påhvile kreditgiveren og i givet fald kreditformidleren en rådgivningsforpligtelse, formuleret som en pligt til at finde det produkt, "som er bedst afpasset forbrugers økonomiske situation", og kreditgiveren og i givet fald kreditformidleren skal i den forbindelse tage hensyn til "fordele og ulemper ved det tilbudte produkt og formålet med kreditten".

2.2.4. Beskyttelse af privatlivets fred (persondatabeskyttelse)

Med forslaget artikel 7 fastsættes det, at de personoplysninger, der indsamles hos forbrugere og kautionister eller hos enhver anden person i forbindelse med indgåelse eller forvaltning af kredit- eller kautionaftaler, kun må anvendes til at vurdere deres økonomiske situation og deres mulighed for tilbagebetaling.

Medlemsstaterne skal endvidere efter den foreslåede artikel 8 sikre, at der på deres område anvendes en central database – eller net af databaser – med det formål at registrere forbrugere og kautionister, der har gjort sig skyldig i betalingsforsømmelse (dvs. de såkaldt negative kreditoplysninger). For så vidt angår "de positive kreditoplysninger", dvs. registreringer af kredit- eller kautionaftaler, vil den centrale er forslaget kunne – men ikke skulle – omfatte sådanne oplysninger. Der er her tale om en fravigelse af reglen om totalharmonisering i artikel 30.

Ifølge de ledsagende bemærkninger til forslaget skal den centrale database have til formål at sikre en ansvarlig långivning, og det foreslås således, at kreditgiverne skal have pligt til at konsultere den centrale database forud for indgåelsen af en kredit- eller kautionaftale. Forbrugeren og i givet fald kautionisten skal efter anmodning straks og gratis orienteres om resultatet af enhver konsultation.

De personoplysninger, kreditgiveren har adgang til, må efter forslaget kun anvendes til at vurdere forbrugers og kautionists økonomiske situation og deres mulighed for tilbagebetaling. Oplysningerne skal slettes umiddelbart efter indgåelsen af kredit- eller kautionaftalen eller kreditgiverens afslag på kreditanmodningen eller den foreslåede sikkerhedsstillelse.

Efter forslaget vil behandlingen af personoplysninger i den centrale database i øvrigt skulle ske under overholdelse af bestemmelserne i direktiv 95/46/EF (persondatadirektivet).

2.2.5. Ansvarlig kreditgivning

Som noget nyt og centralt er der i forslaget artikel 9 medtaget en bestemmelse om "ansvarlig kreditgivning". Af bestemmelsen følger, at "når kreditgiveren indgår en kredit- eller kautionsaftale eller forhøjer det samlede kreditbeløb eller det kautionerede beløb, formodes denne forudgående ud fra de midler, der er til rådighed, at have vurderet, at forbrugeren og i givet fald kautionisten med rimelighed kan forventes at være i stand til at overholde kontraktvilkårene."

2.2.6. Obligatoriske oplysninger i kredit- og kautionsaftaler – oplysningspligtens rækkevidde

Efter den foreslåede artikel 10 stilles der en række til dels nye krav til oplysningspligten ved indgåelse af kredit- eller kautionsaftaler. Der stilles bl.a. krav om, at sådanne aftaler skal udarbejdes på tryk eller på "andet varigt medium", der f.eks. vil muliggøre elektroniske oplysninger, som kan lagres på en harddisk, jf. nærmere artikel 2, litra o. Endvidere kræves det, at alle kontraherende parter, herunder kautionister og kreditformidlere, skal modtage et eksemplar af kreditaftalen – og for kautionistens vedkommende tillige af kautionsaftalen. Af aftalen skal det fremgå, om forbrugeren har mulighed for at klage til andre end domstolene ("udenretslige klage- og tvistbilæggelsesprocedurer").

I *kautionsaftaler* vil der skulle gives oplysninger om det maksimale kautionerede beløb og de udgifter, der er forbundet med misligholdelse.

Ved *kreditaftaler* skal der efter forslaget gælde en videregående oplysningspligt end efter direktiv 87/102/EØF.

Der stilles efter forslaget krav om, at der gives oplysninger om de kontraherende parter og kreditformidlerens navn og adresse samt om de oplysninger, som efter artikel 6 (stk. 2) vil skulle gives forud for kontraktindgåelsen, jf. herom ovenfor. *De årlige omkostninger i procent* og *kreditgiveromkostningerne i procent* beregnes på tidspunktet for kontraktindgåelsen. Der skal endvidere gives oplysninger om betingelser for betaling af *debitorrenter*, ligesom der også stilles krav om en opgørelse over de omkostninger, der ikke er omfattet af beregningen af de årlige omkostninger i procent, men som påhviler forbrugeren i visse tilfælde. Hvis det er hensigten, at det udbetalte kreditbeløb skal amortiseres, skal kreditgiveren endvidere overgive forbrugeren en amortisationsplan. Hvis der blot skal betales udgifter og renter uden amortisation, skal kreditgiveren ved indgåelsen af kreditaftalen overgive forbrugeren en opgørelse over tidspunkt og betingelser for betaling af debitorrenter og hermed forbundne faste udgifter og engangsudgifter. Endelig skal der – hvis dette er relevant – gives oplysninger om den vare og/eller tjenesteydelse, der skal finansieres, om retten til tilbagebetaling før forfaldstidspunktet og proceduren herfor samt om udøvelse af fortrydelsesret.

Formålet med "de årlige omkostninger i procent" er på årsbasis at angive en nutidsværdi af de samlede nuværende og fremtidige forpligtelser (udnyttet kreditmulighed, tilbagebetalinger og omkostninger), der er indgået af kreditgiver og forbruger. "De årlige omkostninger i procent" beregnes efter forslagets artikel 12 ud fra den matematiske formel, som fremgår af det medtagne bilag I. Endvidere er der som bilag II til forslaget medtaget eksempler til illustration af beregningsmetoden.

Med henblik på at beregne "de årlige omkostninger i procent" som defineret i forslagets artikel 2, litra h, skal der ske en fastsættelse af *de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkredit*. Ved opgørelsen af "de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkredit" skal medtages alle omkostninger, herunder debitorrenter og andre godtgørelser, vederlag, skatter og afgifter samt udgifter af enhver art, som forbrugeren skal betale for kreditten, jf. forslagets artikel 2, litra g.

Definitionerne svarer i vidt omfang til, hvad der følger af direktiv 87/102/EØF. Med affattelsen af forslagets artikel 2, litra g, er det dog ifølge de ledsagende bemærkninger til forslaget hensigten at præcisere, at visse nærmere omkostninger skal medtages, uden at der af den grund er opstillet en udtømmende positivliste over alle omkostninger.

Det gælder således bl.a. med hensyn til oplysninger om forsikringer, som skal garantere tilbagebetaling af kreditten. Her foreslås det således efter forslagets artikel 12, stk. 2, at præmier vedrørende sådanne skal indgå i de samlede omkostninger, hvis forsikringen tegnes ved kreditaftalens indgåelse. I forhold til det eksisterende direktiv 87/102/EØF (artikel 1a, stk. 2, litra v) er der tale om en udvidelse på to områder, idet det efter forslaget ikke alene er præmier vedrørende forsikringstyperne livs-, invaliditets-, sygdoms- eller arbejdsløshedsforsikringer, der er omfattet af oplysningsforpligtelsen, og idet det ikke efter forslaget er en betingelse, at det er et krav fra kreditgiverne, at forsikringen tegnes.

Kreditgiveren har – som efter det eksisterende direktiv - ret til at basere sin beregning af de årlige omkostninger i procent på nogle antagelser, hvis kreditgiveren ikke er i besiddelse af de hertil svarende beregningselementer på det tidspunkt, hvor informationerne gives, jf. nærmere forslagets artikel 12, stk. 3-7.

Som nævnt vil der ved kontraktindgåelsen også skulle gives forbrugeren oplysning om *de samlede kreditgiveromkostninger i procent*. Dette nye krav indebærer, at der må oplyses om de beløb, som kreditgiveren modtager, udtrykt i procent pr. år af det samlede kreditbeløb, jf. den foreslåede artikel 2, litra j. Omkostningerne vil

skulle beregnes efter samme metode som de årlige omkostninger i procent, men beregningsgrundlaget er som nævnt begrænset til de samlede omkostninger, som forbrugeren i forbindelse med kreditaftalen skal betale til kreditgiveren, jf. herved forslagets artikel 2, litra i.

Ikke alle beløb, som opkræves af kreditgiveren, vil dog skulle medtages ved opgørelsen af de samlede kreditgiveromkostninger. Efter forslagets artikel 13 vil bl.a. misligholdelsesomkostninger og omkostninger ved tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, som det står forbrugeren frit at påtage sig over for kreditgiveren eller en anden leverandør af tjenesteydelser, ikke skulle medtages ved beregningen af de samlede kreditgiveromkostninger i procent. Hvis udførelsen af en sådan tjenesteydelse derimod er en betingelse for kreditaftalens indgåelse, skal omkostningerne i forbindelse hermed indgå i beregningen af de samlede kreditgiveromkostninger i procent. Det vil sige, at eventuelle præmier til forsikringer indgår i beregningen, såfremt kreditgiveren fremsætter krav om en forsikring og vælger forsikringssselskabet. Omkostninger pålagt af kompetente myndigheder for registrering og sikkerhed stillelse indgår ikke i beregningen af de samlede kreditgiveromkostninger.

Som nævnt stilles der efter forslaget bl.a. også krav om, at der ved indgåelsen af en kreditaftale skal gives oplysninger om *debitorrenten*. Kravet herom er nyt i forhold til direktiv 87/102/EØF. Ved "debitorrenten" skal efter artikel 2, litra k, forstås rentesatsen udtrykt i procent for en bestemt periode og anvendt i en given periode på det udnyttede kreditbeløb. Debitorrenten er således en rentesats (uden andre omkostninger), som kreditgiver kan anvende til at beregne periodiske renter af hævet kapital.

Debitorrenten vil kunne være fast eller variabel. Er der tale om en fast debitorrente, skal denne efter forslagets artikel 14 anvendes i den periode, der er fastsat i kreditaftalen. Er der derimod aftalt en variabel debitorrente, skal forbrugeren efter forslagets artikel 14 informeres om ændringer i debitorrenten. Den variable debitorrente kan kun variere i de aftaleperioder og i overensstemmelse med det aftalte referenceindeks eller den aftalte referencesats. Der er frit valg med hensyn til referenceindeks eller –sats, forudsat at referencerne er underlagt objektive og entydige regler, som parterne ikke har indflydelse på.

Efter forslagets artikel 14 skal forbrugeren informeres om ændringer i rentesatsen på tryk eller andet varigt medium, f.eks. ved hjælp af kontoudtog. Der vil i den forbindelse skulle oplyses om de nye årlige omkostninger i procent, de nye samlede kreditgiveromkostninger i procent og – hvis dette er relevant – den nye "amortiseringsplan", dvs. hvornår gælden vil være tilbagebetalt.

2.2.7. Fortrydelsesret

Efter forslagets artikel 11 foreslås der indført en generel regel om, at forbrugeren skal kunne fortryde en indgået kreditaftale inden for en frist på 14 dage. Fristen skal efter forslaget regnes fra den dag, forbrugeren modtager et eksemplar af den indgåede kreditaftale. Ved benyttelse af fortrydelsesretten skal forbrugeren samtidig tilbagelevere kreditgiver de beløb eller – ved kreditkøb - de varer, forbrugeren har modtaget i forbi med kreditaftalen. Forbrugeren skal endvidere betale de renter, der skyldes for den periode, hvor kreditmuligheden er udnyttet, beregnet på grundlag af de årlige omkostninger i procent.

Den foreslåede fortrydelsesregel skal ikke finde anvendelse på lån mod pant i fast ejendom eller en lignende sikkerhedsstillelse, og skal heller ikke gælde for aftaler om boliglån (uden sikkerhed) og kreditaftaler, der er blevet opsagt i henhold til reglerne om fortrydelsesret i det almindelige fjernsalgsdirektiv (direktiv 97/7/EF), det nyligt vedtagne direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser eller i henhold til artikel 7 i timesharedirektivet (direktiv 94/47/EF).

2.2.8. Urimelige kontraktvilkår

Efter forslagets artikel 15 skal nogle nærmere opregnede vilkår altid anses som urimelige, når de indgår i en kredit- eller kautionaftale. Opregningen skal efter forslaget være udtømmende, jf. herved forslagets artikel 30 (om totalharmonisering).

Den foreslåede artikel 15 skal ikke være til hinder for, at der fortsat kan foretages en anvendelse af direktiv 93/13/EØF (som er det generelle direktiv om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler) på hele aftalen. Som bilag til direktiv 93/13/EØF er der medtaget en vejledende og ikke-udtømmende liste over de kontraktvilkår, der ud fra en helhedsvurdering kan betragtes som urimelige.

2.2.9. Opfyldelse af kreditaftalen

I lighed med direktiv 87/102/EØF har forbrugeren efter forslagets artikel 16 ret til at opfylde sine forpligtelser i henhold til kreditaftalen helt eller delvis forud for forfaldstidspunktet.

I forhold til det eksisterende forbrugerkreditdirektiv er kreditgiverens mulighed for at få godtgørelse blevet præciseret og i et vist omfang indskrænket. Som hidtil vil kreditgiveren som udgangspunkt kunne kræve godtgørelse i anledning af tilbagebetaling før forfaldstidspunktet, men efter forslaget er det en betingelse, at godtgørelsen skal være fastsat ud fra objektive kriterier, være rimelig og være beregnet på grundlag af regnskabsmæssige principper. Der vil dog ikke kunne kræves godtgørelse, hvis tilbagebetaling har fundet sted i forbindelse med visse kreditaftaler, herunder bl.a. hvis den periode i kreditaftalen, som debitorrenten fastsættes for, er på under et år, eller hvis der er tale om en kreditaftale, hvor kreditten er omfattet af en forsikring.

2.2.10. Overdragelse af kreditgiverens fordringer

Forslagets artikel 17 om overdragelse af kreditgiverens fordringer i henhold til kreditaftalen til tredjemand svarer i det væsentlige til direktiv 87/102/EØF, i henhold til hvilket forbrugeren ved overdragelse over for tredjemand bevarer de indsigelser, forbrugeren måtte have over for den oprindelige kreditgiver. Som en følge af udvidelsen af anvendelsesområdet til at omfatte kautionsaftaler, er det dog præciseret, at såvel forbrugeren som sikkerhedsstilleren kan gøre indsigelser gældende over for erhververen af rettigheder i henhold til kreditaftalen.

2.2.11. Forbud mod anvendelse af vekslers og andre værdipapirer

Forslagets artikel 18 forbyder kreditgiveren eller indehaveren af fordringerne at kræve af forbrugeren eller sikkerhedsstilleren eller foreslå dem, at disse skal sikre betalingen af deres forpligtelser efter en kredit- eller kautionsaftale ved hjælp af en veksler eller et gældsbevis. Det forbydes ligeledes at lade dem underskrive en check, hvorved de sikrer hel eller delvis tilbagebetaling af det skyldige beløb.

Forslagets artikel 18 er udtryk for en opstramning i forhold til det eksisterende direktiv 87/102/EØF (artikel 10), som alene fastsætter, at medlemsstater, som i forbindelse med kreditaftaler tillader forbrugeren at foretage betaling med vekslers eller stille sikkerhed ved hjælp af vekslers eller checks, skal sikre, at forbrugeren er beskyttet på passende måde.

2.2.12. Solidarisk ansvar

I lighed med direktiv 87/102/EØF (artikel 11, stk. 1) foreslås det i forslagens artikel 19, stk. 1, at forbrugers indsigelser over for en leverandør af varer eller tjenesteydelser ved leverandørens misligholdelse med dennes ydelse ikke skal kunne afskæres.

Medlemsstaterne forpligtes endvidere som noget nyt til at indføre solidarisk ansvar mellem kreditgiveren og leverandøren af varer eller tjenesteydelser for krav, forbrugeren måtte have på grundlag af leverandørens misligholdelse.

En forudsætning for, at ansvar kan gøres gældende over for kreditgiveren i anledning af leverandørens misligholdelse, er – ligesom efter direktiv 87/102/EØF (artikel 11, stk. 2) – at der er et samarbejde mellem denne og leverandøren om kreditgiverens ydelse af kredit i forbindelse med leverandørens præstation af reaydelsen. Derimod stilles der – i modsætning til direktiv 87/102/EØF – ikke længe en først skal have forsøgt at få sit krav honoreret hos leverandøren, inden kravet kan gøres gældende over for kreditgiveren. Det synes endvidere ikke længere at være overladt til medlemsstaterne at bestemme, i hvilket omfang og på hvilke betingelser der kan gøres krav gældende over for kreditgiveren.

2.2.13. Særlige kreditaftaler

Efter forslagens artikel 21 stilles der krav om, at forbrugere, der har indgået kreditaftale i form af kassekredit eller debitoronto jævnlgt på skrift eller på andet varigt medium skal orienteres om en række oplysninger, der skal sætte dem i stand til at kontrollere forhold vedrørende kreditten.

Hver af parterne til en tidsubegrænset kreditaftale (f.eks. en kassekredit) skal endvidere på tryk eller andet varigt medium med tre måneders varsel kunne ophæve (dvs. opsige) aftalen i overensstemmelse med kreditaftalens regler herom og i henhold til national lovgivning om bevisførelse, jf. forslagens artikel 22.

2.2.14. Opfyldelse af kautionsaftalen

Som noget nyt foreslås det i forslagens artikel 23, at aftaler, hvorved der gives personlig eller reel sikkerhed for tidsubegrænset kredit, kun kan indgås for en periode af tre år. Sikkerhedsstillelsen kan kun fornyes ved udtrykkelig aftale med sikkerhedsstilleren ved udløbet af denne periode.

Kreditgiveren kan endvidere kun gøre sin ret gældende over for sikkerhedsstilleren, hvis forbrugeren ikke har opfyldt sin betalingsforpligtelse inden for en frist på tre måneder at regne fra det påkrav, som efter den foreslåede artikel 24, stk. 1,

litra b) skal sendes til forbrugeren i tilfælde af betalingsmisligholdelse. Der foreslås med andre ord en vis "karenstid", før kreditgiveren kan gøre sin ret gældende over for sikkerhedsstilleren.

Efter forslaget skal sikkerhedsstillelsen ikke kunne omfatte bøder eller omkostninger i forbindelse med forbrugers misligholdelse.

2.2.15. Misligholdelse af kredit- eller kautionaftalen (påkrav og forfald)

Det eksisterende forbrugerkreditdirektiv (87/102/EØF) indeholder ikke bestemmelser om misligholdelse af kreditaftaler.

Der er således tale om nye regler herom i forslagets artikel 24. Efter denne artikel skal medlemsstaterne sørge for, at kreditgiverne, deres fuldmægtige og enhver, der måtte blive ny indehaver af fordringerne i en kredit- eller kautionaftale, ikke træffer urimelige foranstaltninger for at inddrive deres fordringer i tilfælde af misligholdelse af aftalerne.

Det skal endvidere sikres, at kreditgiveren normalt kun kan kræve umiddelbar betaling af forfaldne beløb eller gøre en hævebegyndende indsigelse gældende efter forudgående påkrav, hvor forbrugeren og i givet fald kautionisten opfordres til at overholde sine kontraktmæssige forpligtelser inden for en rimelig frist eller at anmode om en gældsopløsning.

Det skal desuden sikres, at forbrugeren og kautionisten har ret til i tilfælde af misligholdelse af deres forpligtelser eller i tilfælde af tilbagebetaling før forfaldstid ved første henvendelse omgående at modtage en gratis og detaljeret opgørelse, der sætter dem i stand til at danne sig et overblik over, hvilke udgifter og renter de skal betale.

Som noget nyt foreslås der efter forslagets artikel 25 også indføjet regler om overskridelse af det samlede kreditbeløb og stiltiende overtræk. Det foreslås bl.a., at kreditgiveren, i tilfælde af midlertidig overskridelse af det samlede kreditbeløb med tilladelse eller stiltiende overtræk, straks skal orientere forbrugeren på tryk eller på et andet varigt medium om overskridelsens eller overtrækkets omfang og om, hvilken debitorrente der anvendes. Pålæggelse af enhver form for bod eller udgift eller morarente er udelukket.

Kreditgiveren skal endvidere straks gøre forbrugeren opmærksom på, at denne har foretaget en overskridelse eller et overtræk uden tilladelse og meddele denne, hvilken debitorrente og hvilke udgifter eller bøder, der påløber.

Enhver overskridelse eller ethvert overtræk skal afvikles i løbet af en periode på højst tre måneder, om nødvendigt ved hjælp af en ny kreditaftale, hvis samlede kreditbeløb er højere.

2.2.16. Inkasso

Med forslagets artikel 27 foreslås der indsat en regel om, at de fysiske eller juridiske personer, der som hoved- eller bibeskæftigelse og ikke i tilknytning til en retssag beskæftiger sig med inddrivelse af fordringer i forbindelse med en kreditaftale eller en aftale om sikkerhedsstillelse for en kreditaftale, ikke kan kræve noget vederlag eller nogen godtgørelse af forbrugeren eller sikkerhedsstilleren for deres indsats, medmindre disse vederlag eller godtgørelser fremgår udtrykkeligt af kreditaftalen eller aftalen om sikkerhedsstillelse.

Hvad angår inddrivelse af fordringer i forbindelse med en kreditaftale eller en aftale om sikkerhedsstillelse, skal medlemsstaterne efter artikel 27, stk. 2, forbyde en række nærmere angivne måder at gennemføre inkasso på. Medlemsstaterne skal således bl.a. forbyde anvendelsen af skrivelser, der med urette på grund af sin form fremstår som et dokument fra en retslig myndighed, tilbagetagelse af varer uden retssag eller uden udtrykkelig samtykke, inkassering af udgifter, der ikke fremgår af aftale, enhver henvendelse til forbrugers eller en eventuel sikkerhedsstillers naboer, familie eller arbejdsgiver, fysisk eller psykisk chikane af forbrugeren eller en eventuel sikkerhedsstiller eller inddrivelse af en forældet gæld. Der tale om en udtømmende liste, idet direktivforslaget bygger på totalharmonisering.

Den foreslåede artikel 27 er ny i forhold til direktiv 87/102/EØF.

2.2.17. Særlige forpligtelser for kreditgivere og kreditformidlere

Det foreslås i artikel 28, at medlemsstaterne indfører en pligt for *kreditgivere* og *kreditformidlere* til at lade sig registrere. Kreditgivernes og -formidlernes virksomhed skal endvidere kontrolleres og overvåges af en institution eller et offentligt organ, og der skal oprettes klageorganer, hvortil forbrugere og kautionister kan rette klager over kreditaftaler og aftaler om sikkerhedsstillelse, jf. herved i øvrigt artikel 32.

Ved en "kreditformidler" skal forstås en fysisk eller juridisk person, der regelmæssigt udøver virksomhed ved bl.a. mod vederlag at formidle kontakt mellem forbrugeren og kreditgiveren med henblik på indgåelse af en kreditaftale, jf. forslagets artikel 2, litra d.

I modsætning til direktiv 87/102/EØF (artikel 12), hvor medlemsstaterne alene er forpligtet til at indføre én af de ovennævnte tre foranstaltninger (registreringspligt for kreditgivere og kreditformidlere, kontrol og overvågning af deres virksomhed eller oprettelse af klageorganer), skal medlemsstaterne efter den foreslåede artikel 28 indføre samtlige tre foranstaltninger.

Visse kreditgivere og kreditformidlere, herunder navnlig pengeinstitutter, kan undtages fra registreringsforpligtelsen.

Efter forslagets artikel 29 foreslås indført pligter for kreditformidleren til i reklamer og skrivelser til sine kunder at gøre opmærksom på sin funktion som kreditformidler. Bestemmelsen har til formål at identificere kreditformidlere.

Det foreslås endvidere, at kreditformidlere forpligtes til at orientere kreditgivere om det samlede kreditbeløb for de andre kredittilbud, vedkommende har anmodet om eller modtaget på vegne af den samme forbruger eller sikkerhedsstiller, inden for to måneder forud for indgåelsen af aftalen.

Det foreslås desuden, at kreditformidlerens ret til vederlag fra den forbruger, der har anmodet om kreditformidlerens medvirken, skal være betinget af, at vederlagets størrelse er nævnt i kreditaftalen, at kreditformidleren ikke modtager vederlag fra kreditgiveren, og at den kreditaftale, som vedkommende har formidlet, er blevet gyldigt indgået.

2.2.18 Totalharmonisering, forbrugerpræceptivet, sanktioner, klagemuligheder og bevisbyrderegler

Som noget meget centralt foreslås det i forslagets artikel 30, at medlemsstaterne ikke skal kunne fastsætte andre bestemmelser end de, der fremgår af direktivet. Med forslaget lægges der således – i modsætning til direktiv 87/102/EØF (der indeholder en minimumsklausul) – op til totalharmonisering af området for forbrugerkredit. Det foreslås dog at gøre visse undtagelse herfra bl.a. med hensyn til registrering af kautionaftaler i henhold til den foreslåede artikel 8, stk. 4 (om den centrale database).

Efter forslaget skal medlemsstaterne bl.a. også sikre, at kredit- og kautionaftaler ikke indeholder bestemmelser, der til skade for forbrugeren og kautionisten afviger fra de bestemmelser i national lovgivning, der fastsættes til gennemførelse af direktivet, eller som svarer hertil (såkaldt forbrugerpræceptivet).

Medlemsstaterne skal desuden efter forslagets artikel 31 fastsætte, hvilke sanktioner der skal anvendes i tilfælde af overtrædelse af nationale bestemmelser, der er vedtaget til gennemførelse af direktivet, og skal træffe alle de fornødne foranstaltninger til at sikre deres iværksættelse. De således indførte sanktioner skal være effektive, rimelige og have afskrækkende virkning. De kan f.eks. omfatte tab af rentein dtægter og manglende dækning af udgifter for kreditgiveren og bevarelse af muligheden for ratebetaling af det samlede kreditbeløb for forbrugeren i tilfælde af, at kreditgiveren ikke overholder bestemmelserne om ansvarlig kreditgivning, jf. forslagets artikel 9.

3. Gældende dansk ret

3.1. Indledning

Rådets direktiv af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit (87/102/EØF) er gennemført i dansk ret ved kreditaftaleloven (lov nr. 398 af 13. juni 1990 om kreditaftaler), der ikke ved forudgående aftale kan fraviges til skade for forbrugeren. Forbrugerkreditdirektivet er senere ændret, hvilket også har medført ændringer i kreditaftaleloven.

Det foreliggende forslag til et nyt forbrugerkreditdirektiv vil, hvis det vedtages i sin nuværende form, berøre væsentlige dele af kreditaftaleloven. Forslaget omfatter endvidere spørgsmål, der er reguleret i anden lovgivning, herunder bl.a. i prismærkningsloven, forbrugerftaleloven, persondataloven, aftaleloven, bank- og sparekasseloven, lov om finansiel virksomhed, renteloven og inkassoloven.

3.2. Kreditaftaleloven

Kreditaftaleloven gælder for kreditaftaler, hvor en erhvervsdrivende (kreditgiveren) yder eller giver tilsagn om at yde kredit som led i sit erhverv, når en anden part (forbrugeren) hovedsagelig handler uden for sit erhverv, jf. lovens § 1, stk. 1.

Ved en "kreditaftale" skal forstås en aftale om kredit i form af henstand, lån eller anden tilsvarende form for finansiel ydelse. Som "kreditkøb" betegnes efter lovens § 5 en kreditaftale med henblik på køb af løsøre, hvorefter køberen efter aftale med sælgeren har fået henstand med betaling af købesummen eller en del af denne, eller købesummen helt eller delvis dækkes ved lån in drømmet køberen af en tredjemand på grundlag af en aftale herom mellem denne og sælgeren (de såkaldte oprindelige trepartsforhold).

En forudsætning for, at der foreligger en kreditaftale eller et kreditkøb, som falder ind under lovens regulering, er som nævnt, at den pågældende aftale om kredit indgås mellem en kreditgiver og en forbruger.

Omfattet af udtrykket "kreditgiver" vil bl.a. være finansielle institutioner, der yder udlån, herunder f.eks. pengeinstitutter, finansieringsselskaber, kreditinstitutter, finansieringsinstitutter, låneforeninger, livsforsikringsselskaber og realkreditinstitutter. Som forbruger anses efter loven navnlig fysiske personer, men også visse juridiske personer vil efter omstændighederne kunne falde ind under forbrugerbegrebet. Der vil her typisk være tale om ikke-erhvervsdrivende fonde eller foreninger og andre sammenslutninger med velgørende eller almennyttige formål.

Kreditaftaleloven omfatter ikke kun kreditaftaler i sædvanlig forstand, men finder også anvendelse på kreditaftaler, hvor kreditten ydes af en ikke-erhvervsdrivende, hvis aftalen er indgået eller formidlet for kreditgiveren af en erhvervsdrivende (mellemanden), jf. kreditaftalelovens § 1, stk. 2. Bestemmelsen har bl.a. den virkning, at udstedelsen af sælgerpantebreve omfattes af loven, når sælgeren bistås af en professionel ejendomsformidler (som f.eks. en advokat).

Kreditaftaler om lån sikret ved pant i fast ejendom er omfattet af kreditaftaleloven, uanset om lånet skal anvendes til køb eller ombygning af fast ejendom, eller om lånet skal anvendes til et andet formål, f.eks. køb af bil eller andre forbrugsgoder. Dette skyldes ifølge forarbejderne til loven dels forbrugerbeskyttelseshensyn, dels konkurrencemæssige hensyn.

Realkreditbranchen opfylder i dag både kreditaftalelovens regler om oplysningspligt og de særlige oplysningskrav, som følger af den tidligere nævnte "frivillige adfærdskodeks for information om boliglån forud for kontraktindgåelse", der er udarbejdet på Kommissionens opfordring.

Kreditaftaleloven finder ikke anvendelse på alle former for kreditaftaler, og der er således i § 3 helt eller delvis gjort undtagelse fra lovens regulering, for så vidt angår følgende typer af kredit:

- Kreditaftaler, hvor kreditten skal indfries senest 3 måneder efter aftalens indgåelse, eller ved kreditkøb senest 3 måneder efter salgsgenstandens levering, jf. § 3, stk. 1, nr. 1.

Undtagelsen gælder dog efter § 3, stk. 2, ikke, for så vidt angår kreditkøb med ejendomsforbehold og kreditaftaler med variable lånebeløb (kontoaftaler eller kassekreditter).

- Kredit, der aftales i forbindelse med indgåelse af retsforlig, jf. § 3, stk. 1, nr. 2.

Derimod er udenretlige (frivillige) forlig omfattet af loven.

- Kreditaftalelovens kapitel 2 om kreditgivers oplysningspligt gælder ikke for aftaler, hvor der ydes kredit for beløb, der samlet ikke overstiger 1.500 kr., eller for kredit, der ydes uden vederlag (rente), jf. § 3, stk. 3.

Efter kreditaftaleloven påhviler der en kreditgiver en pligt til at give forbrugeren en række oplysninger i forbindelse med aftalens indgåelse. Kreditaftaleloven indeholder – når der bortses fra de særlige regler om kreditgiverens tilbudsgivning vedrørende kreditaftaler, der sikres ved pant i fast ejendom, jf. lovens § 8 a – ikke regler om oplysningspligt forud for aftalens indgåelse. Derimod findes der herom i prismærkningsloven, som er omtalt nedenfor under pkt. 3.3.

Efter kreditaftalelovens § 8 skal en kreditaftale udfærdiges skriftligt og indeholde visse nærmere angivne oplysninger. Der stilles endvidere krav om, at forbrugeren skal overgives en genpart af kreditaftalen.

Efter kreditaftaleloven sondres der mellem kreditaftaler med fast lånebeløb og kreditaftaler med variabelt lånebeløb. Loven indeholder endvidere som nævnt nogle særlige regler om oplysningspligt ved kreditaftaler, der sikres ved pant i fast ejendom.

For så vidt angår kreditaftaler med fast lånebeløb, følger det af lovens § 9, at der bl.a. skal gives oplysninger til forbrugeren om lånebeløbet og – ved køb af løsøre, fast ejendom og tjenesteydelser – størrelsen af en eventuel udbetaling. Herudover skal ved kreditkøb tillige oplyses kontantprisen. Endvidere skal der gives oplysninger om kreditomkostningerne angivet som et samlet beløb og angivet aringsrlige omkostninger i procent. Hvis det ikke er muligt at beregne de årlige omkostninger i procent, skal kreditgiver i stedet oplyse forbrugeren om den nominelle årlige rente. Det skal også oplyses, hvor meget der samlet skal betales for kreditten, og forbrugeren skal desuden have oplysninger om de enkelte ydelser, disses antal og forfaldstiden, om aftalens varighed samt om betingelserne for dens opsigelse.

Oplysningspligten ved indgåelse af en kreditaftale med variabelt lånebeløb svarer i nogen udstrækning hertil. Efter kreditaftalelovens § 10 skal der dog i sådanne kreditaftaler gives forbrugeren oplysning om kreditrammen, de nærmere regler og betingelser for pålæg af kreditomkostninger samt beregningsmåden for sådanne omkostninger, herunder den nominelle

årlige rente, hvis en periodisk rente anvendes. Der skal desuden gives oplysning om de årlige omkostninger i procent, dog her baseret på forskellige udnyttelser af kontoen. Endelig skal det oplyses, hvor meget der samlet skal betales ved forskellige udnyttelser af kontoen, hvorledes gælden skal betales, hvor ofte forbrugeren vil modtage kontoudtog, og hvor længe aftalen vil vare samt betingelserne for dens opsigelse.

Et fællestræk ved kreditgivers oplysningspligt ved indgåelse af en kreditaftale med henholdsvis fast og variabelt lånebeløb er således bl.a., at forbrugeren skal have oplysning om kreditomkostningerne angivet som årlige omkostninger i procent.

Om opgørelsen af "kreditomkostningerne" bestemmer kreditaftalelovens § 13, stk. 1, at alle omkostninger er omfattet, herunder stiftelsesomkostninger, renter, løbende provisioner og alle andre omkostninger, som forbrugeren skal betale for kreditten. Undtaget er dog efter stk. 2 misligholdelsesomkostninger og omkostninger, som forbrugeren skal betale ved køb af løsøre eller tjenesteydelser, hvad enten der købes kontant eller på kredit, f.eks. leveringsomkostninger. Endvidere undtages omkostninger ved overførsel af penge og omkostninger ved at føre en konto til betaling af ydelserne på kreditten, såfremt forbrugeren ikke har valgfrihed med hensyn til, hvorledes pengeoverførslen eller betalingen skal ske, og hvis omkostningerne ikke er unormalt store. Heller ikke medlemsbidrag ved optagelse i foreninger og sammenslutninger, f.eks. fagforeninger, låneforeninger mv., skal medtages ved opgørelsen af de samlede kreditomkostninger. Det samme gælder med hensyn til forsikrings- eller garantiomkostninger, medmindre forsikringen eller garantien skal tjene til sikkerhed for kredittens tilbagebetaling.

"De årlige omkostninger i procent" defineres i kreditaftalelovens § 16 som den omkostningssats, der på årsbasis giver samme nutidsværdi af de samlede nuværende eller fremtidige forpligtelser (lånebeløb, tilbagebetaling og kreditomkostninger), der følger af aftalen mellem kreditgiveren og forbrugeren. Beregningen af de årlige omkostninger i procent foretages på tidspunktet for kreditaftalens indgåelse og sker ud fra visse antagelser, jf. nærmere kreditaftalelovens § 17, stk. 2, og § 18.

Kreditaftalelovens § 14 bestemmer, at kreditgiveren ved aftalens indgåelse i øvrigt skal oplyse forbrugeren om størrelsen af de omkostninger, der ikke indgår i beregningen af kreditomkostningerne, det vil bl.a. sige misligholdelsesomkostninger samt visse omkostninger ved overførsel af penge, ved indmeldelse i foreninger mv. og ved tegning af visse forsikringsordninger, jf. nærmere ovenfor om kreditaftalens § 13, stk. 2.

Kreditaftalelovens regler om, at der skal gives forbrugeren oplysning om renten eller om beløb, hvori renten indgår, jf. § 9 og § 10, hindrer ikke, at parterne aftaler, at renten helt eller delvis skal være variabel, jf. lovens § 15. Oplysningerne skal i så fald gives på grundlag af renten på tidspunktet for oplysningerne og med angivelse af, hvorledes renten er variabel. Medmindre kreditgiver har tilladelse til at drive virksomhed efter lov om banker og sparekasser m.v. eller realkreditloven, kan det alene aftales, at renten helt eller delvis skal variere med størrelsen af Nationalbankens diskonto eller lignende forhold, som kreditgiver er uden indflydelse på. Det anførte gælder tilsvarende med hensyn til andre kreditomkostninger end renten.

Herudover fastsætter lovens § 15 (stk. 4), at kreditgiveren skal informere forbrugeren om enhver ændring i den årlige nominelle rente eller de øvrige kreditomkostninger, når ændringen indtræder. Oplysningen kan gives ved, at der gives forbrugeren særskilt underretning om ændringen eller ved annoncering herom i dagspressen i forbindelse med oplysning om ændringen i det førstkommande kontoudtog.

3.2.3. Kreditgivers oplysningspligt under kreditaftalens forløb

Efter kreditaftalelovens § 11 skal kreditgiveren ved kreditaftaler med et variabelt lånebeløb regelmæssigt fremsende kontoudtog til forbrugeren med oplysninger om saldoen ved periodens begyndelse og slutning, størrelsen af og tidspunktet for debiteringer og krediteringer i løbet af perioden, den nominelle årlige rente, hvis en periodisk rente anvendes, og tidspunktet, inden hvilket betaling i givet fald skal ske for at undgå, at der pålægges yderligere omkostninger.

Hvis en forbruger med kreditgiverens stiltiende accept overskrider den aftalte kreditramme, og overtrækket vedvarer ud over 3 måneder, skal kreditgiveren ifølge kreditaftalelovens § 12 gøre forbrugeren bekendt med den årlige nominelle rente og eventuelle omkostninger i forbindelse med overtrækket samt enhver ændring heri.

3.2.4. Tilsidesættelse af oplysningspligten

En erhvervsdrivendes tilsidesættelse af den ovenfor nævnte oplysningspligt efter kreditaftalelovens § 9 (om kreditaftaler med fast lånebeløb) er forbundet med en række civilretlige konsekvenser, jf. lovens § 23-24.

Disse regler indebærer bl.a., at forbrugeren i et tilfælde, hvor de samlede kreditomkostninger ikke er oplyst, højest vil kunne pålægges at betale lånebeløbet og en i loven nærmere angivet årlig rente. Er kreditoplysningerne angivet, vil kreditgiveren ikke på grundlag af aftalen i øvrigt kunne kræve yderligere kreditomkostninger – og er oplysningen om de årlige omkostninger i procent for lavt angivet, kan kreditgiveren ikke kræve højere kreditomkostninger, end hvad der svarer til den procentsats, der er angivet.

Det anførte gælder dog ikke, hvis kreditgiveren kan godtgøre, at forbrugeren på trods af de manglende eller urigtige oplysninger har haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne.

Herudover følger det af kreditaftalelovens § 24, at en sælger i almindelighed ikke kan kræve godtgørelse for misligholdelsesomkostninger (dvs. morarenter, omkostninger til inkasso samt sagsomkostninger), hvis der ikke i forbindelse med indgåelsen af et kredittøb er givet oplysninger som foreskrevet i lovens §§ 9-10, jf. § 8.

3.2.5. Generalklausulen i kreditaftalelovens § 22 – ugyldighed efter aftaleloven

I kreditaftalelovens § 22 (som i loven betegnes som generalklausulen) er det bestemt, at såfremt det beløb, som forbrugeren efter aftalen skal betale som vederlag eller omkostninger, er urimeligt, skal det nedsættes til, hvad der skønnes rimeligt.

Kreditaftalelovens § 22 er en specialregel i forhold til aftalelovens § 36. Reglen antages ikke at give forbrugere en beskyttelse, der går videre end den, der følger af aftalelovens § 36.

Af aftalelovens § 36 (som er den almindelige generalklausul) følger, at en aftale eller anden retshandel kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Ved bedømmelsen af, hvorvidt det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre en aftale gældende, skal der tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder. Der skal således foretages en samlet vurdering af aftalen og forholdet mellem parterne.

Herudover er der i aftaleloven fastsat særlige regler om forbrugerftaler, herunder vilkår i sådanne aftaler, jf. lovens §§ 38 a-d. Bestemmelserne er indføjet i aftaleloven med henblik på gennemførelsen af de civile dele af Rådets direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår i forbrugerforhold. I det pågældende lovforslag er der medtaget et bilag til direktivet, der indeholder en vejledende og ikke-udtømmende liste over de kontraktvilkår, der ud fra en konkret helhedsvurdering kan betegnes som urimelige.

3.2.6. Indfrielse af fordringen før forfaldstidspunktet

Kreditaftalelovens § 26, stk. 1, der gennemfører artikel 8 i direktiv 82/102/EØF, fastsætter, at forbrugeren til enhver tid kan betale sin gæld i henhold til en kreditaftale, og at forbrugeren i den forbindelse kan kræve en reduktion af kreditomkostningerne i overensstemmelse med nogle nærmere fastsatte regler herom, jf. kreditaftalelovens § 27.

Muligheden for at indfri gæld til enhver tid gælder ikke for pantebreve i fast ejendom, jf. § 26, stk. 2.

3.2.7. Forbrugerens misligholdelse

Efter kreditaftalelovens § 29 har kreditgiveren, hvis forbrugeren i et kredittøb undlader at opfylde sin betalingspligt, ikke af den grund ret til at forlange betaling af beløb, som ellers ikke ville være forfaldet, tage det solgte tilbage eller gøre anden aftalt særlig retsvirkning af undladelsen gældende, medmindre forbrugeren er udeblevet med et beløb 30 dage efter dets forfaldstid og nogle nærmere angivne betingelser er opfyldt. Der stilles krav om, at det forfaldne beløb skal udgøre mindst en tiendedel af det samlede beløb, der skal betales, eller hvis der i det forfaldne beløb indgår flere afdrag, mindst en tyvendedel af det samlede beløb, der skal betales, eller hele restfordringen.

3.2.8. Brug af negotiable dokumenter

Efter kreditaftalelovens § 31, stk. 1, forbydes det kreditgiveren i forbindelse med en kreditaftale at modtage veksel eller andet særligt skylddokument, der forpligter forbrugeren, og som ved overdragelse kan medføre indskrænkning af forbrugerens ret til at fremsætte indsigelser vedrørende aftalen (negotiable skylddokumenter).

Forbudet gælder i de tilfælde, hvor et dokument anvendes som kreditmiddel eller som et skylddokument. Forbudet rammer således ikke brugen af checks, når checken anvendes som betalingsmiddel.

Forbudet er endvidere ikke til hinder for, at kreditgiveren får pant i fast ejendom, jf. lovens § 31, stk. 2.

3.2.9. Forbrugerens bevarelse af indsigelser mv.

Efter kreditaftalelovens § 32 kan det ikke aftales, at der ved overdragelse til tredjemand af de rettigheder, der tilkommer kreditgiveren, sælgeren eller leverandøren af en tjenesteydelse, sker indskrænkning af dennes forpligtelser over for forbrugeren.

Med kreditaftalelovens § 33 bestemmes det, at forbrugeren over for tredjemand (en anden kreditor) kan gøre samme indsigelser gældende som over for kreditgiveren, sælgeren eller leverandøren af en tjenesteydelse.

Er lånet ydet af tredjemand (financieren) på baggrund af en aftale - der eksisterer på tidspunktet for indgåelsen af kreditaftalen - mellem financieren og sælgeren af varen (oprindeligt trepartsforhold), kan forbrugeren gøre samme pengekrav gældende over for financieren som over for sælgeren. En betingelse for, at forbrugeren kan rejse pengekrav over for financieren, er dog, at forbrugeren først sandsynliggør, at sælgeren ikke opfylder sine forpligtelser, og at kravet ikke overstiger, hvad vedkommende kreditor har modtaget som betaling fra forbrugeren i anledning af købet, jf. kreditaftalelovens § 33, stk. 2, der gennemfører det gældende forbrugerkreditdirektivs artikel 11, stk. 2.

Ved kreditaftaler med henblik på opnåelse af en tjenesteydelse finder bestemmelsen i § 33, stk. 2, tilsvarende anvendelse, når vederlaget for tjenesteydelsen dækkes helt eller delvis ved lån indrømmet forbrugeren af en tredjemand på grundlag af en aftale herom mellem denne og leverandøren af tjenesteydelsen, jf. § 33, stk. 3.

3.3. Spørgsmål, der har tilknytning til anden lovgivning

3.3.1. Kreditgivers oplysningspligt forud for aftalens indgåelse

Reglerne for erhvervsdrivendes oplysningspligt i reklamer mv. findes i lov om mærkning og skiltning med pris mv. (prismærkningsloven).

Efter denne lovs § 2 skal der, hvis varer udbydes i detailsalg med oplysning om omkostninger ved at erhverve dem ved kredittøb, ved mærkning, skiltning eller på anden måde tydeligt gives oplysning om kontantprisen, kreditomkostningerne angivet som et beløb og de årlige omkostninger i procent for kreditten. Ved beregningen af henholdsvis kreditomkostningerne og de årlige omkostninger i procent, finder kreditaftalelovens regler anvendelse, jf. her om ovenfor under pkt. 3.2. Der er fastsat nærmere regler ved bekendtgørelse.

3.3.2. Forbud mod dørsalg af kredit- eller kautionsaftaler (forbrugerftaleloven)

Efter lov om visse forbrugerftaler § 2 må en erhvervsdrivende ikke uden forudgående anmodning herom rette personlig eller telefonisk henvendelse til en forbruger på dennes bopæl, arbejdsplads eller andet sted, hvortil der ikke er almindelig adgang, med henblik på straks eller senere at opnå tilbud eller accept af tilbud om indgåelse af aftale. Forbudet mod at rette uanmodet henvendelse gælder dog ikke i alle tilfælde, idet der eft er loven bl.a. er gjort undtagelse med hensyn til tegning af forsikringer mv. Et løfte afgivet af forbrugeren ved en erhvervsdrivendes henvendelse i strid med § 2 er ikke bindende, jf. forbrugerftalelovens § 3.

Er en kredit- eller kautionsaftale med forbrugers indforståelse indgået under et møde med den erhvervsdrivende uden for dennes faste forretningssted, kan forbrugeren under nærmere angivne betingelser træde tilbage fra aftalen (fortrydelsesret), jf. forbrugerftalelovens §§ 5-9.

3.3.3. Beskyttelse af privatlivets fred (persondatabeskyttelse)

Lov om behandling af personoplysninger (persondataloven) indeholder bl.a. almindelige regler om, hvornår det er lovligt at behandle oplysninger om fysiske personer samt om den enkelte registrerede persons rettigheder i den forbindelse, herunder bl.a. om ret til at blive underrettet om indsamling af oplysninger og ret til indsigt i oplysninger om vedkommende selv (såkaldt egenaccess), jf. lovens kapitel 4 og kapitel 8-9.

I persondatalovens kapitel 6 er der desuden fastsat særlige regler om kreditoplysningsbureauer. Det følger bl.a. af disse regler, at den, der ønsker at drive virksomhed med behandling af oplysninger til bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed med henblik på videregivelse, skal indhente tilladelse fra Datatilsynet. Kreditoplysningsbureauer må kun behandle oplysninger, som efter deres art er af betydning for bedømmelse af økonomisk soliditet og kreditværdighed. Der må ikke behandles oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, og oplysninger om forhold, der taler imod kreditværdighed, og som er mere end 5 år gamle, må ikke behandles, medmindre det i det enkelte tilfælde er åbenbart, at forholdet er af afgørende betydning for bedømmelsen af den pågældendes soliditet og kreditværdighed. Der er endvidere fastsat en række detaljerede regler for, hvornår og under hvilke omstændigheder et kreditoplysningsbureau kan videregive summariske oplysninger om skyldforhold (såkaldt negative kreditoplysninger).

Endvidere findes der i lov om finansiel virksomhed (kapitel 2) særlige regler om finansielle virksomheders adgang til at videregive personoplysninger.

3.3.4. Fortrydelsesret

Efter dansk ret er der fortrydelsesret ved indgåelse af kreditaftaler, hvis dette følger af henholdsvis lov om visse forbrugerftaler og lov om forbrugerftaler, der giver brugsret til fast ejendom på timesharebasis (§ 11), dvs. hvis kreditaftalen er indgået uden for fast forretningssted (dørsalg) eller der er tale om fjernsalg heraf, eller hvis forbrugeren er indrømmet henstand af timesharesælgeren eller har fået et lån hos en tredjemand efter aftale mellem denne og

timesharesælgeren. Lov om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af fast ejendom m.v. indeholder endvidere regler om fortrydelsesret ved køb af fast ejendom (kap. 2 og 3).

Der eksisterer således ikke en generel ret til at fortryde en kreditaftale.

3.3.5. Sikring af forbrugers betalingsforpligtelse efter kreditaftalen gennem sikkerhedsstillelse

Kreditor kan – når der bortses fra forbudet i kreditaftalelovens § 21 mod underpant i det solgte – sikre sit krav mod forbrugeren ved at forlange, at der stilles sikkerhed for dennes opfyldelse af betalingsforpligtelsen efter kreditaftalen. Dette vil bl.a. kunne ske ved enten at betinge sig, at tredjemand erklærer sig villig til personligt at hæfte for gælden (kaution eller personlig sikkerhed) eller ved at kræve sikkerhed i fast ejendom, l&os h;re mv. (reel sikkerhed).

I bank- og sparekasselovens § 41 a er der for nylig (ved lov nr. 428 af 6. juni 2002 om ændring af bl.a. lov om bank og sparekasser m.v.) fastsat regler om kaution i anledning af forbrugeres låntagning i pengeinstitutter. Reglerne omfatter kun kaution i traditionel forstand, dvs. personlig sikkerhedsstillelse, mens reglerne ikke gælder – heller ikke analogt – for tredjemands sikkerhedsstillelse (såkaldt tredjemands pant).

Af bestemmelsen følger bl.a., at en kautionsaftale skal være skriftlig for at kunne gøres gældende. Det følger ligeledes, at hvis der er stillet kaution for et pengeinstitutlån, og låntager udebliver med hovedstol, afdrag eller renter, skal pengeinstituttet inden 3 måneder efter de pågældende ydelsers forfaldsdag skriftligt give meddelelse herom til kautionisten. Overskrides denne frist kan kautionsforpligtelsen kun gøres gældende over for kautionisten for det beløb, som låntagers gæld efter den sikrede fordring ville have udgjort, hvis låntager havde betalt alle ydelser rettidigt indtil det tidspunkt, som ligger 3 måneder forud for det tidspunkt, hvor meddelelse gives. Overskridelsen af fristen bevirker herudover, at pengeinstituttet taber sit krav over for kautionisten eller kautionisterne, i det omfang deres regreskrav mod låntageren er blevet forringet, selv om den nævnte nedsættelse af kautionsforpligtelsen tages i betragtning. Pengeinstituttet har endvidere en forpligtelse til årligt at give kautionisten meddelelse om størrelsen af den gældspost, som kautionen er stillet til sikkerhed for.

En kautionist kan efter bestemmelsen i § 41 a ikke hæfte for et beløb, der er større end lånets hovedstol eller kredittens maksimum ved kautionsaftalens indgåelse.

Udover den nævnte § 41 a i bank- og sparekasseloven findes der ikke i lovgivningen regler om kautionsstillelse i forbindelse med forbrugeres og kreditgiveres indgåelse af en kreditaftale. Spørgsmål om kreditgiveres underretningspligt mv. i sådanne tilfælde vil derfor bero på retspraksis- og sædvanebestemte kautionsretlige principper, som ligeledes antages at finde anvendelse på pant stillet af tredjemand.

Herudover indeholder bank- og sparekasseloven i § 41 b et forbud mod, at et pengeinstitut ved tegning af kapitalindskud som omfattet af lovens § 22 (om ansvarlig kapital) samtidig tilbyder lånefinansiering til køb af kapitalindskud.

3.3.6. Udenretlige inddrivelsesomkostninger

I rentelovens § 9 b er der fastsat loft over rykker- og inkassogebyrer i forbrugerforhold, således at der i sådanne forhold maksimalt kan kræve betaling af 100 kr. for udsendelse af rykkerskrivelse eller oversendelse til inkasso. For så vidt angår andre udenretlige inddrivelsesomkostninger, f.eks. udgifter til advokatsalær, følger det af rentelovens § 9 a, at fordringshaveren kan kræve betaling af rimelige og relevante omkostninger ved udenretlig inddrivelse af fordringen. Med hjemmel i denne bestemmelse har justitsministeren fastsat nærmere regler om bl.a. størrelsen af sådanne omkostninger i forbrugerforhold, jf. bekendtgørelse nr. 601 af 12. juli 2002 om udenretlige inddrivelsesomkostninger i anledning af forsinket betaling.

3.3.7. Inkassovirksomhed

I lov om inkassovirksomhed (inkassoloven) findes der regler om den erhvervsmæssig inddrivelse af fordringer. Der stilles efter lovens § 9 krav om, at inkassator ved udøvelse af inkassovirksomhed skal iagttage "god inkassoskik." Bestemmelsen tilsigter at regulere adfærden for enhver, som inkassovirksomheden har virkninger for, det vil ikke blot sige skyldnere og inkassators kunder, men også f.eks. skyldnerens familie, arbejdsgivere mv. Med reglen i inkassolovens § 9 angives det ikke udtømmende, hvad der kan anses for at være i strid med god inkassoskik – og dette må således fastlægges nærmere ud fra selve den benyttede fremgangsmåde i forbindelse med den pågældende inkassation af fordringen.

Inkassolovens § 9 er uddybet nærmere ved en række andre bestemmelser i loven. Af reglerne i lovens §§ 10-11 følger det således bl.a., at der – medmindre særlige omstændigheder foreligger – ikke må iværksættes yderligere inkassoskridt, før der er sendt en påkravsskrivelse, og en i påkravet angivet frist er udløbet. Endvidere er der i lovens § 12 fastsat nærmere regler om inkassators mulighed for personlig henvendelse til skyldnere.

3.3.8. Anmeldelse af kreditgivervirksomhed, kontrol og klagemulighed

Efter betalingskortloven stilles der krav om, at betalingskortudsteder indgiver anmeldelse om påtænkt betalingskortvirksomhed til Forbrugerombudsmanden.

I Danmark er der oprettet en række råd og nævn, hvortil forbrugere kan klage, hvis de har købt en vare eller modtaget en tjenesteydelse, der er mangelfuld. Nærmere regler for indbringelse af klage for Forbrugerklagenævnet er fastsat i lov om Forbrugerklagenævnet. Af denne lov følger bl.a., at Forbrugerklagenævnet kan godkende, at klager, der ellers kunne behandles ved nævnet, i stedet behandles ved klage- eller ankenævn omfattende bestemte brancher eller afgrænsede områder. Der er med baggrund heri bl.a. godkendt private ankenævn på f.eks. realkreditområdet (Realkreditankenævnet) og på pengeinstitutområdet (Pengeinstitutankenævnet).

Det kan endvidere nævnes, at Finanstilsynet og Forbrugerombudsmanden har mulighed for efter omstændighederne at gribe ind og påtale overtrædelser af kreditaftaleloven i forhold til erhvervsdrivende.

4. Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Det er regeringens opfattelse, at direktivforslaget, der tilsigter at revidere det eksisterende forbrugerkreditdirektiv, er i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

5. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

5.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser.

5.1.1. Som det er fremgået ovenfor under pkt. 2, indeholder direktivforslaget en række nyskabelser i forhold til det eksisterende forbrugerkreditdirektiv (direktiv 87/102/EØF med senere ændringer). Navnlig som følge heraf vil direktivforslaget, hvis det vedtages i dets nuværende form, nødvendiggøre ændringer i lovgivningen.

Der er dog også områder, hvor der allerede findes en regulering i direktiv 87/102/EØF, men hvor der efter det fremsatte direktivforslag stilles forslag til ændringer og præciseringer hertil, som vil have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Der kan navnlig peges på følgende områder, hvor en vedtagelse af forslaget giver anledning til lovgivningsmæssige overvejelser:

5.1.2. Med direktivforslaget (artikel 30) foreslås der gennemført totalharmonisering på området for forbrugerkredit, og der vil derfor ved gennemførelsen af direktivets enkelte bestemmelser ikke kunne fastsættes eller opretholdes regler – hverken strengere eller lempeligere regler – der fraviger direktivets bestemmelser.

5.1.3. Det må antages, at kreditaftalelovens nuværende forbrugerbegreb vil kunne opretholdes, idet det med forbrugerdefinitionen i direktivforslaget (artikel 2, litra a) ikke kan anses at have været hensigten at udelukke, at medlemsstaterne kan fastsætte regler om forbrugerbeskyttelse for f.eks. ikke-erhvervsdrivende foreninger.

Forslagets opregning af en række nye definitioner på kreditretlige begreber (artikel 2) vil i øvrigt kunne rejse spørgsmål om indførelsen af yderligere formueretlige definitioner i lovgivningen.

5.1.4. Den foreslåede udvidelse af forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde (artikel 3) vil nødvendiggøre generelle regler om kautionsaftaler. Det ændrede anvendelsesområde vil ligeledes nødvendiggøre visse ændringer i reguleringen af forbrugslån med sikkerhed i fast ejendom. Derimod stiller direktivet ikke krav om at foretage ændringer i reguleringen af lån til køb eller ombygning af fast ejendom med sikkerhed heri, idet sådanne lån efter forslaget falder uden for direktivets anvendelsesområde.

5.1.5. Det vil også være nødvendigt at foretage andre ændringer i kreditaftalelovens anvendelsesområde, bl.a. med hensyn til kreditaftaler, hvor kreditten skal indfries senest 3 måneder efter aftalens indgåelse, eller ved kreditkøb senest 3 måneder efter salgsgenstandens levering. Det vil formentlig heller ikke være muligt at opretholde den eksisterende undtagelse vedrørende kredit, der er aftalt i forbindelse med retsforlig, ligesom der også må foretages ændringer i forhold til de gældende undtagelser vedrørende små og gratis kreditter.

5.1.6. Forslaget til nye regler om reklamering for kreditaftaler (artikel 4) vil formentlig – som følge af den foreslåede totalharmonisering – nødvendiggøre visse ændringer i de gældende regler om mærkning og skiltning med pris mv., bl.a. med hensyn til det nugældende krav om, at en erhvervsdrivende, der udbyder varer i detailsalg med oplysning om

omkostninger ved at erhverve dem ved kreditkøb, altid skal afgive mere bestemte oplysninger til forbrugeren, herunder bl.a. oplysninger om de årlige omkostninger i procent.

5.1.7. En gennemførelse af det foreslåede forbud mod dørsalg af kredit- eller kautionaftaler (artikel 5) vil – sammenholdt med den foreslåede totalharmonisering – rejse spørgsmål om ændringer i forbrugerftaleloven. Forbudet skal efter direktivforslaget gælde med hensyn til indgåelse af aftaler "på de vilkår, der henvises til i artikel 1 i direktiv 85/577/EØF" (dørsalgsdirektiv om ovenfor under pkt. 2.2., mens den gældende forbrugerftalelov – når der bortses fra arrangerede udflugter – har et bredere anvendelsesområde og således bl.a. også gælder for den blotte henvendelse til forbrugeren. Det forekommer i lyset heraf tvivlsomt, om det fortsat vil være muligt at forbyde personlige henvendelser uden for fast forretningssted, når de ikke har til formål at indgå en aftale på stedet eller få forbrugeren til at afgive et tilbud. Der vil også kunne rejses spørgsmål om muligheden for at opretholde forbudet mod uanmodede henvendelser til forbrugere på "andet sted, hvortil der er almindelig adgang."

Som nævnt omfatter forbrugerftalelovens forbud mod uanmodede henvendelser ikke salg af varer eller tjenesteydelser under en udflugt arrangeret af den erhvervsdrivende uden for dennes faste forretningssted, og der vil derfor som følge af direktivforslagets bredere forbrugerbeskyttelse på dette punkt formentlig være behov for at forbyde indgåelse af kredit- eller kautionaftaler under arrangerede udflugter.

5.1.8. Det vil nødvendiggøre lovgivning at opfylde forslagens krav til gensidig, forudgående orientering mellem på den ene side forbrugeren og kautionisten og på den anden side kreditgiveren og kreditformidleren samt kravene til de sidstnævntes rådgivningspligt over for forbrugeren (direktivets artikel 6).

5.1.9. De foreslåede krav til indsamlingen og behandlingen af personoplysninger i kreditøjemed (direktivets artikel 7) vil formentlig kræve en lovændring, både for så vidt angår de nuværende regler i persondataloven og i lov om finansiel virksomhed (kapitel 2). Der vil formentlig også være behov for lovændringer, som følge af forslaget om oprettelse af en central database over dårlige betalere (artikel 8). Der vil således her kunne peges på forslagens krav om konsultering af en central database, om omgående og gratis indsigt, om umiddelbar sletning af indhentede oplysninger i den centrale database, samt kravene til selve indsamlingen i og den videre behandling af de registrerede oplysninger i henholdsvis den centrale database og hos kreditgiverne.

5.1.10. Det foreslåede princip om ansvarlig kreditgivning (artikel 9) giver anledning til en række tvivsspørgsmål, bl.a. med hensyn til om der med forslaget sigtes til en bevisbyrde-regel eller til en regel om, at kreditgiveren skal have en egentlig pligt til at vurdere forbrugeren's økonomiske forhold i forbindelse med långivningen. Det grundlæggende krav til ansvarlig kreditgivning må dog formentlig antages at ville kræve lovgivning.

5.1.11. Den foreslåede udvidelse af kreditgiverens oplysningspligt ved indgåelse af kreditaftaler (artikel 10 sammenholdt med artikel 12-14) vil skulle afspejles i kreditaftalelovens bestemmelser herom. Dette indebærer, at oplysningspligten efter kreditaftaleloven vil skulle udvides til bl.a. at omfatte oplysninger om beløb opkrævet af kreditgiveren (kreditgiveromkostninger) og om debitorrenten. Endvidere vil der formentlig skulle foretages visse ændringer som følge af kravet om overgivelse af en amortisationsplan mv., ligesom der formentlig også vil skulle ske visse præciseringer med hensyn til, hvilke omkostninger, der skal indgå i beregningen af de årlige omkostninger i procent, herunder bl.a. i forhold til udgifter til tegning af forsikring eller garantistillelse. Der vil desuden formentlig skulle ske visse ændringer i kreditaftalelovens regulering af de variable kreditomkostninger. Endelig vil der skulle tages hensyn til, at den angivne oplysningspligt efter forslaget skal være udtømmende.

Det vil også som følge af direktivforslaget være nødvendigt at fastsætte regler om oplysningspligten ved indgåelse af aftaler om sikkerhedsstillelse (i forslaget benævnt "kautionaftaler").

5.1.12. Direktivforslaget (artikel 11) vil endvidere medføre, at der i dansk ret skal indføres en generel fortrydelsesret ved indgåelse af kreditaftaler, dog således at det ikke vil være nødvendigt at foretage ændringer i den eksisterende – direktivbaserede – fortrydelsesret vedrørende indgående kreditaftaler, som følger af henholdsvis forbrugerftaleloven og timeshareloven.

5.1.13. Den udtømmende opregning i forslaget af, hvilke kontraktvilkår der altid skal anses for at være urimelige i kredit- eller kautionaftaler (artikel 15), vil nødvendiggøre ændringer i lovgivningen. Et særligt spørgsmål vil være, om forbudet i bank og sparekasselovens § 41 b mod finansiering af køb af kapitalindskud vil kunne opretholdes, idet en sådan lånefinansiering ikke udtrykkeligt er opregnet som et urimeligt kontraktvilkår i artikel 15.

5.1.14. Det vil formentlig kræve lovgivning at opfylde visse dele af direktivforslagets bestemmelser om opfyldelse af kreditaftalen (artikel 16-19). Der kan herved som noget centralt peges på, at det vil være nødvendigt at tilpasse bestemmelserne i kreditaftalelovens § 33, stk. 2 og 3 (om en vis solidarisk hæftelse mellem sælger/tjenesteyder og kreditgiver) til direktivforslagets nye og udvidede krav om solidarisk ansvar. Der kan desuden bl.a. peges på, at det vil

kræve lovgivning at gennemføre forslaget krav om, at forbrugeren ved forbrugslån mod pant i fast ejendom skal have ret til betaling forud for forfaldstidspunktet, samt formentlig også med hensyn til forslaget om, at kreditgiveren ikke skal have ret til godtgørelse, hvis tilbagebetaling før forfaldstidspunktet har fundet sted i forbindelse med kreditaftaler, hvor den fastsatte debitorrente skal gælde i en periode på under et år.

5.1.15. Den foreslåede mulighed for hver af parterne til at opsiges en tidsubegrænset kreditaftale med tre måneders varsel (artikel 22) vil formentlig kræve lovgivning.

5.1.16. Det vil formentlig også få lovgivningsmæssige konsekvenser, hvis der som foreslået skal gælde en maksimal gyldighedsperiode på tre år for alle private kautionsaftaler, der giver sikkerhed for tidsubegrænset kredit (artikel 23). Også forslaget om indførelse af en "karenstid", inden for hvilken der ikke kan gøres krav gældende mod sikkerhedsstiller må antages at ville give anledning til lovgivning. Det vil endvidere være nødvendigt at foretage ændringer i de nuværende regler i bank og sparekasselovens § 41 a, bl.a. med hensyn til forslaget om, at kautionforpligtelsen ikke må omfatte forskellige udgifter, f.eks. gebyrer og morarenter, som kreditgiveren har afholdt i anledning af låntagers misligholdelse, ligesom der også generelt vil skulle tages højde for det forhold, at den nuværende § 41 a i bank- og sparekasseloven kun omfatter kaution og ikke tredjemandspant.

5.1.17. Det vil som følge af de foreslåede nye regler om forbrugeren eller kautionistens misligholdelse af kreditaftalen (artikler 24-27) være nødvendigt at foretage visse ændringer i lovgivningen. Der vil bl.a. være behov for at tilpasse lovgivningen (dvs. rentelovens §§ 9 a og 9 b om udenretlige inddrivelsesomkostninger) til direktivforslagets krav om, at forbrugeren i tilfælde af betalingsmisligholdelse skal have ret til at modtage en gratis og detaljeret opgørelse, og kravet om, at der alene skal kunne kræves vederlag eller godtgørelser for inkasso, hvis dette udtrykkeligt fremgår af kredit- eller kautionsaftalen.

5.1.18. Der vil muligvis også skulle foretages visse ændringer i kreditaftalelovens § 12 (om oplysningspligten ved stiltiende overtræk ud over 3 måneder).

5.1.19. Det vil også skulle overvejes, om der vil være behov for en ny lovregulering vedrørende kreditgiverens ophævelse af en kredit- eller kautionsaftale. Endvidere vil det bl.a. skulle overvejes, om der – som følge af den udtømmende opregning i direktivforslaget af, hvad der skal anses for "dårlig" inkassoskik – vil være behov for at foretage ændringer i inkassoloven. Der vil tillige kunne rejses spørgsmål om, hvorvidt der som følge af direktivforslaget (særligt artikel 26) vil skulle ske præciseringer i kreditaftalelovens bestemmelser om tilbagetagelse af det solgte (med ejendomsforbehold).

5.1.20. De foreslåede regler om registrering af kreditgivere og kreditformidlere og om indførelse af kontrol- og overvågningsmekanismer over for disse (artikel 28) vil formentlig ligeledes kræve lovgivning. Derimod vil forslaget om, at forbrugeren skal have udenretlig klageadgang næppe kræve lovgivning. Også de foreslåede bestemmelser om kreditformidlerens forpligtelser (artikel 29) vil kræve lovgivning.

5.2. Statsfinansielle konsekvenser.

Det skønnes, at en gennemførelse af forslaget krav om registrering af og tilsyn med kreditgivere og kreditformidlere (artikel 28) vil kunne få ikke ubetydelige statsfinansielle konsekvenser.

Det vurderes endvidere, at kravet om oprettelse af en central database (artikel 8) vil kunne få statsfinansielle konsekvenser, hvis den centrale database skal oprettes i statsligt regi.

Herudover skønnes direktivforslaget som udgangspunkt ikke at have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

6. Høring

Direktivforslaget er sendt i høring hos en række myndigheder og organisationer mv. Der henvises til grundnotatet for en udførlig gennemgang af de indkomne høringssvar.

7. Europa-Parlamentets udtalelse

Europa-Parlamentet har endnu ikke afgivet en udtalelse om direktivforslaget.

8. Forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Grundnotat om direktivforslaget er sendt til Folketingets Europaudvalg den 1. november 2002.

Den danske regerings udtalelse til Kommissionen om et oplæg til debat om ændring af forbrugerkreditdirektivet er sendt til Folketingets Europaudvalg den 31. oktober 2001.